

ских банков. Также рассмотрели рейтинг 1 и 2 группы украинских банков по объему активов.

Ключевые слова: управления активами и пассивами банка, структура баланса банка, посткризисный период, минимизация рисков.

The article considers the problem of asset-liability management as a certain level of profit, minimization or mitigation of risks, resource planning or formation of certain balance sheet structure of banks. The use of the most appropriate methods for specific conditions and management tools, assets and liabilities that will allow commercial banks to promptly and effectively solve various problems of a strategic nature. Defined the concept of asset and liability management of commercial banks in the post-crisis period, highlighted the main features of asset and liability management of commercial banks in Ukraine, assessed the applicability of the concept of assets and liabilities of commercial banks after the crisis in Ukraine.

It has been found that in order for banks to perform their function in the economy, insufficient regulatory changes through the creation of a supranational regulator, to unify the requirements for the assessment and management of key risks.

Considered as periodically changing the concept of assets and liabilities of Ukrainian banks. Also consider rating 1 and 2, a group of Ukrainian banks in terms of assets.

Keywords: asset and liability management, the structure of the balance of the bank, the post-crisis period, minimizing the risks.

Дата надходження до редакції: 1.05.2013

Рецензент: к.е.н., доцент Маслак О.М.

УДК 657.6:006.032

ВПЛИВ МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ АУДИТУ ПІСЛЯ ЗАВЕРШЕННЯ ПРОЕКТУ ПОЛІПШЕННЯ ЗРОЗУМІЛОСТІ НА ПРОЦЕС АУДИТУ: ГЛОБАЛЬНИЙ ТА НАЦІОНАЛЬНИЙ ВИМІРИ

О.В. Пасько, к.е.н., доцент, Сумський національний аграрний університет

У статті досліджено вплив оновлених МСА після завершення проекту поліпшення зрозумілості на процес аудиту в глобальному та національному вимірах. Доведено, що в Україні внаслідок прийняття оновлених МСА за рахунок існування більшого за глобальний на три роки лагу стандартів, який спричинив існування, поряд із ефектом поліпшення, ефекту невідповідності МСА, відбулися глибші, порівняно з глобальними, зміни у процесі аудиту.

Постановка проблеми. У березні 2009 р. Рада з міжнародних стандартів аудиту та надання впевненості (далі – РМСАНВ) оголосила про завершення своєї 18-місячної програми з повного перегляду всіх Міжнародних стандартів аудиту (далі – МСА) та Міжнародних стандартів контролю якості (далі – МСКЯ) для поліпшення їх зрозумілості. В результаті завершення цієї роботи, яка стала поворотним пунктом, аудиторів всього світу отримали доступ до 36 щойно оновлених та вдосконалених МСА, а також МСКЯ відповідно до сучасних вимог. Ці стандарти розроблено з метою поліпшення їх розуміння та легшення процесу впровадження й перекладу. Оновлені стандарти, стали чинними на глобальному рівні для аудитів фінансової звітності за періоди, що починаються з 15 грудня 2009 р. або пізніше. У зв'язку з тим, що в Україні процес перекладу МСА та застосування у національній практиці є дискретним, виникла ситуація, коли вплив змін до процесу аудиту в результаті застосування МСА після завершення проекту поліпшення зрозумілості в Україні був більшим, аніж подібний вплив на глобальному рівні. Останнє означає, що радикальність змін в Україні була вищою, порівняно з ступенем змін на глобальному рівні в цілому. Все вищенаведене зумовлює актуальність дослідження стану МСА після завершення проекту поліпшення зрозумілості та порівняння радикальності змін як

на глобальному, так і на національному рівні.

Аналіз останніх публікацій та досліджень.

Публікації, пов'язані із темою дослідження можна розділити на кілька груп: ті, в яких досліджується вплив оновлених стандартів на процес аудиту, економічний ефект від прийняття МСА для юрисдикцій або вартість аудиту [5,7,13,14], та ті, які досліджують історію стандартів аудиту, наводять загальний огляд проекту поліпшення зрозумілості та висловлюють власної думки щодо них [6,8,10,11,12,15]. Перша група є більш релевантною для нашого дослідження.

Як зазначає Фрейзер М., стандарти аудиту (а не рекомендації того чи іншого виду) не така уже і давня річ, як можна було б подумати. Вони були введені в США іще у 1939 році. У Великобританії вони мали рекомендаційний характер із 1941 року і стали обов'язковими для застосування з 1961 року. Справжні міжнародні стандарти аудиту з'явилися лише на початку 1980-х років [8,с.32].

Що стосується впливу оновлених в результаті проекту поліпшення зрозумілості МСА, то Моріс Я. та Томас В. наводять спільну думку з цього питання багатьох авторів: «Програма підвищення зрозумілості є більше, ніж переглядом стандартів та викладенням їх в новій редакції; це важливий рух у напрямку глобалізації стандартів аудиту» [13,с.26]. «Стандартотворча робота здійснена МФБ та РМСАНВ, цитуємо Дж. Мурз, - є

без сумніву значним кроком до забезпечення якості аудиту на світовому рівні» [12,с.32]. Д. Моріс порівнює вплив на підприємства оновлених МСА з впливом, пов'язаним із створенням Наглядової ради за звітністю публічних компаній (*PublicCompanyAccountingOversightBoard*) – далі РСАОВ)), створеної як результат ухвалення так званого Закону *Сарбейнса-Окслі в США* [6,с.15]. Н. Уолш зазначає, що «уточнені МСА, з їх набагато більш докладними прескриптивними вимогами, запроваджують значні зміни, які всі аудиторі повинні будуть дотримуватися при виконанні аудиту. Це вплине як на характер, масштаб аудиторських процедур, документація аудитора, так і на витрати на виконання аудиту» [14,с.22].

Група науковців на чолі з А. Кьолер на замовлення ЄС здійснила дослідження впливу МСА після завершення проекту поліпшення зрозумілості і розділила ефект від впровадження цих МСА на дві частини: 1) ефект відповідності МСА (*ISA compliance effect*) та ефект поліпшення зрозумілості, пов'язаний із застосування МСА після завершення проекту поліпшення зрозумілості (*clarity effect*) [7,с.61]. Ця ж група дослідників визначила, що «за дуже консервативними оцінками» загальна сума повторюваних чистих вигід від прийняття ЄС МСА поліпшеної зрозумілості буде варіюватися від 651 млн. євро до 3200 млн. євро із середньозваженою величиною у 2000 млн. євро [7,с.171].

За ознакою схвалення / не схвалення оновлених МСА, спостерігається чітка більшість тих, хто схвалює. Серед означених нами джерел тільки І. Денніс не схвалює оновлені МСА, обґрунтовуючи це значною мірою філософськими категоріями. Так, І. Денніс вважає, що проект з поліпшення зрозумілості був «втраченою можливістю» [11,с.294]. Результати цього проекту, на думку І. Денніса, є непевні, тому, що він виявився «неспроможним здійснити адекватні концептуальні дослідження щодо деяких концепцій, які спрямовували його розвиток» [11,с.294].

Формулювання цілей статті. Метою статті є аналіз змін до МСА в результаті проекту поліпшення зрозумілості. При цьому нашою метою є аналіз з точки зору впливу МСА на процес аудиту, а не економічний ефект від запровадження МСА в Україні. Зазначені зміни будуть розглянуті як на глобальному рівні, так і на національному рівні – України. Пояснюється це тим, що зміни, пов'язані з використанням МСА, після завершення проекту поліпшення зрозумілості в Україні наба-

гато більш глибокими, ніж на глобальному рівні. Причиною цього є те, що в Україні процес перебудови та використання МСА є дискретним і, як результат, МСА, що використовувалися в Україні до оновлених були давнішими, ніж ті, що використовувалися на глобальному рівні. Таким чином, за рахунок іншої бази порівняння, зміни в Україні, пов'язані із запровадження МСА після завершення проекту поліпшення зрозумілості, були більшими. Метою статті є розкриття величини змін як на глобальному рівні, так і на національному – України.

Виклад основного матеріалу дослідження. У 2004 році РМСАНВ розпочала всеохопний проект метою якого було підвищити зрозумілість Міжнародних стандартів аудиту. Цей проект в тій чи іншій формі охопив всі стандарти. Деякі стандарти було переглянуто, деякі викладено в новій редакції. Також введена нова структура стандартів. 27 лютого 2009 року проект поліпшення зрозумілості було завершено після того як Рада з нагляду в інтересах суспільства перевірила процес підготовки останніх стандартів, які підпадали під програму підвищення зрозумілості.

Удосконалення, що, як постулює РМСАНВ, витікають з проекту поліпшення зрозумілості включають: 1) Ідентифікація усіх вимог до аудитора в процесі виконання аудиту у відповідності з МСА; 2) Встановлення та чітке артикулювання вимог в кожному МСА і встановлення зобов'язання аудитора відносно цих вимог; 3) Уточнення зобов'язань покладених на аудитора відповідно до вимог МСА та мови викладення цих вимог; 4) Усунення будь-якої можливої двозначності стосовно вимог, які повинен виконати аудитор; 5) Удосконалення загальної читабельності і зрозумілості МСА через структурні удосконалення.

Основні відмінності між МСА після завершення проекту поліпшення зрозумілості та їх попередниками наведено у табл. 1.

Взагалі проект поліпшення зрозумілості складався із кількох окремих етапів. Одним із основних етапів було саме формування відповідної структури стандартів, яка була відповідною до вимог часу і такою, що структурували би текст так, щоб було зрозуміло, що це стандарт, а не набір тверджень. Усі МСА поліпшеної зрозумілості мають чітку структуру, яка включає такі елементи (рис. 1).

Таблиця 1

Основні напрями змін до МСА, пов'язані із використанням МСА після завершення проекту поліпшення зрозумілості

Ознака	МСА до проекту поліпшення зрозумілості	Оновлені в результаті проекту поліпшення зрозумілості МСА
Структура	Відсутність чіткої структури	Чітка структура (див. нижче рис. 1)

стандартів		
Викладення вимог	Вимоги до аудитора наводяться непослідовно у різних частинах стандарту, однак виділені жирним шрифтом	Вимоги до аудитора наводяться чітко у окремому параграфі і детально описуються у розділі «Застосування та інших пояснювальний матеріал»
Цілі аудитора	Цілі аудитора не викладені. Наведено тільки вимоги до аудитора у не структурований спосіб.	Цілі аудитора чітко викладені у відповідному розділі кожного стандарту. Цілі аудитора, пов'язані із вимогами кожного МСА. Виконання всіх вимог конкретного МСА повинно мати результатом досягнення цілей аудитора у цьому МСА.

Рис. 1. Структура оновлених МСА після завершення проекту поліпшення зрозумілості.

Слід підкреслити, що такий структурний елемент стандарту як «Визначення» зустрічається тільки в тих стандартах, де існує необхідність тлумачення термінів, що в ньому використовуються. Таким чином, обов'язково у кожному МСА існує як мінімум чотири обов'язкових елементів: 1) вступ; 2) цілі аудитора (така назва використовується якщо їх кілька, якщо одна, то використовується назва «Мета»); 3) вимоги; 4) матеріали для застосування та інші пояснювальні матеріа-

ли. Такий підхід до стандартів, дозволяє їм більш точно і зрозуміло викладати вимоги до аудитора та допомагати їм досягати мети аудиту.

Повторимо, що всі стандарти після завершення проекту поліпшення зрозумілості мають однакову структуру, таким чином, усі стандарти були викладені в новій редакції. Інша складова проекту поліпшення зрозумілості – перегляд вимог – стосувалася тільки 16 стандартів (табл. 2).

Таблиця 2

Характеристика МСА після завершення проекту поліпшення зрозумілості за ознакою внесених змін на глобальному рівні

Ознака внесених змін	Кількість та перелік стандартів
Переглянуто та викладено в новій редакції	16 - МСА 200, 260, 320, 402, 450, 505, 540, 550, 580, 600, 620, 705, 706, 800, 805, 810
Викладено в новій редакції	19 - МСА 210, 220, 230, 240, 250, 300, 315, 330, 500, 501, 510, 520, 530, 560, 570, 610, 700, 710, 720,
Новий	1 - МСА 265

У оновлених МСА 16 стандартів викладено у новій редакції і з переглянутими вимогами, плюс введено один новий стандарт. Однак, дані таблиці 2 побудовані на припущенні, що основою для порівняння є МСА 2009 та частково 2008 року видання. Саме така база порівняння використо-

увалися на глобальному рівні. І ті юрисдикції, які приймають МСА напряму мали саме такі зміни. В Україні ж ситуація дещо інша, що пов'язано із відсутністю добре налагодженого процесу моніторингу, аналізу, перекладу МСА та включення МСА в національні стандарти. Відсутність згада-

них процесів означає, що у певні періоди часу, аудит в Україні, навіть, якщо він був здійснений відповідно до МСА, не міг вважатися таким, що відповідає МСА. Єдиною причиною цього є те, що використовуються застарілі МСА. Тому в Україні

базою для порівняння є не МСА 2009 року та частково 2008 року (оновлені МСА вводилися впродовж 18 місяців), а МСА 2006 року видання (табл. 3).

Таблиця 3

МСА після завершення проекту поліпшення зрозумілості як на глобальному, так і на національному рівні, бази для їх порівняння та лаг стандартів

	Глобальний рівень	Національний рівень
Оновлені МСА	Handbook Of International Quality Control, Auditing, Review, Other Assurance, And Related Services 2010 edition [9]	Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг: видання 2010 року [2]
Дата чинності	Для аудитів фінансової звітності за періоди, що починаються з 15 грудня 2009 р. або пізніше.	
		Обов'язкові: при виконанні завдань з 01.05.2011 року Добровільне застосування дозволяється: з 01.01.2010 року до 01.05.2011 року [4]
База порівняння	1) The 2009 edition of the Handbook of International Standards on Auditing and Quality Control; 2) Part I of the 2008 edition of the Handbook of International Auditing, Assurance, and Ethics Pronouncements	Міжнародні стандарти аудиту, надання впевненості та етики: видання 2006 року [1]
Лаг стандартів (років)	1-2 роки	5 років

Якщо до цього додати те, обов'язковими для застосування МСА після завершення проекту поліпшення зрозумілості стали тільки з 2011 року [4], то в Україні лаг стандартів був близько 5 років, в той час, як на глобальному рівні – 1-2 роки. В Україні, в оновлених МСА [2] зазначалося, що вони є чинними для аудиту фінансової звітності за періоди, що починаються з 15 грудня 2009 року або пізніше. Однак датою підпису до друку українськомовних стандартів є 04.02.2011р., таким чином, вони ніяк не могли використовуватися за вказані у стандартах періоди. До того ж рішення АПУ України [4] зробило їх обов'язковими лише для завдань з аудиту, що починаються із 01.05.2011 року. Більший лаг стандартів, за інших рівних умов, означає і більше змін, тому обсяг змін в Україні був більшим, порівняно із обсягом змін на глобальному рівні (див. табл. 2).

Порівнюємо МСА 2006 року видання та МСА 2010 року видання, перші з яких були обов'язковими для застосування в Україні [3], поки не було введені другі [4] (табл. 4).

Таким чином, маємо зростання кількості стандартів. Із 32 стандартів у виданні 2006 року їх стало 36 у виданні 2010 року. Якщо врахувати, що МСА 540 та МСА 545 було об'єднано, то, таким чином, в Україні кількість нових стандартів у МСА видання 2010 року порівняно із попередніми МСА 2006 року видання набагато більше, ніж на глобальному рівні, а саме шість: МСА 265, МСА

450, МСА 705, МСА 706, МСА 805, МСА 810. Ці нововведені в Україні МСА можна поділити на три групи. Перша група складається із МСА 805 та МСА 810, які є специфічним і такими, що їх рідко застосовують, оскільки вони стосуються аудиту фінансової звітності спеціального призначення. Друга група із нових стандартів складається із МСА 265 та МСА 450, які несуть нові вимоги до процесу аудиту, а, отже, збільшуються аудиторські процедури. Однак, МСА 265 є продовженням МСА 260, а МСА 450 передбачає збільшення аналітичного навантаження на аудитора, а не фізичного. Найбільше змін пов'язано із третьою групою нових стандартів: МСА 705 та МСА 706. Необхідно відзначити, що МСА видання 2006 року містять МСА 701, присвячений модифікації думки аудитора, однак у МСА 2010 року видання МСА 705 містить зовсім іншу концепцію модифікації як за вимогами, за суттю, так і за структурою. У РМСАНВ є така практика: якщо зміни до стандарту косметичні його нумерація не змінюється, якщо – кардинальні, то стандарту присвоюється новий номер. Те, що стандарт побачив світ, як МСА 705, означає, що зміни кардинальні. Окрім нових стандартів існують іще і нові вимоги у стандартах, що уже існували. Оскільки таких стандартів трохи менше половини, то і нові вимоги у старих стандартах також значно вплинуть на природу та масштаб аудиторських процедур.

Таблиця 4

Порівняння переліку та назв стандартів 2006 та 2010 року видання

МСА 2006 року видання [1]	МСА 2010 року видання [2]
Загальні принципи та обов'язки (7)	Загальні принципи та відповідальність (8)
МСА 200 Мета та загальні принципи аудиторської перевірки фінансових звітів	МСА 200 Загальні цілі незалежного аудитора та проведення аудиту відповідно до Міжнародних стандартів аудиту
МСА 210 Умови завдань з аудиторської перевірки	МСА 210 Узгодження умов виконання завдань з аудиту

<p>МСА 220 Контроль якості під час аудиту історичної фінансової інформації</p> <p>МСА 230 Документація</p> <p>МСА 240 Відповідальність аудитора за розгляд шахрайства під час аудиторської перевірки фінансових звітів</p> <p>МСА 250 Врахування законів та нормативних актів при аудиторській перевірці фінансових звітів</p> <p>МСА 260 Повідомлення інформації з питань аудиту найвищому управлінському персоналові</p>	<p>МСА 220 Контроль якості аудиту фінансової звітності</p> <p>МСА 230 Аудиторська документація</p> <p>МСА 240 Відповідальність аудитора, що стосується шахрайства, при аудиті фінансової звітності</p> <p>МСА 250 Розгляд законодавчих та нормативних актів при аудиті фінансової звітності</p> <p>МСА 260 Повідомлення інформації з питань аудиту тим, кого наділено найвищими повноваженнями</p> <p>МСА 265 Повідомлення інформації про недоліки внутрішнього контролю тим, кого наділено найвищими повноваженнями, та управлінському персоналу</p>
<p>Оцінка ризиків та відповідь на оцінені ризики (5)</p> <p>МСА 300 Планування аудиту фінансових звітів</p> <p>МСА 315 Розуміння суб'єкта господарювання та його середовища та оцінка ризиків суттєвих викривлень</p> <p>МСА 320 Суттєвість в аудиті</p> <p>МСА 330 Аудиторські процедури відповідно до оцінених ризиків</p> <p>МСА 402 Аудиторські міркування стосовно суб'єктів господарювання, які звертаються організацій, що надають послуги</p>	<p>Оцінка ризиків та дії у відповідь на оцінені ризики(6)</p> <p>МСА 300Планування аудиту фінансової звітності</p> <p>МСА 315 Ідентифікація та оцінка ризиків суттєвих викривлень через розуміння суб'єкта господарювання і його середовища</p> <p>МСА 320Суттєвість при плануванні та проведенні аудиту</p> <p>МСА 330Дії аудитора у відповідь на оцінені ризики</p> <p>МСА 402 Аудиторські міркування стосовно суб'єктів господарювання, які звертаються до організацій, що надають послуги</p> <p>МСА 450 Оцінка викривлень, ідентифікованих під час аудиту</p>
<p>Аудиторські докази (12)</p> <p>МСА 500 Аудиторські докази</p> <p>МСА 501 Аудиторські докази: додаткові міркування щодо окремих статей</p> <p>МСА 505 Зовнішні підтвердження</p> <p>МСА 510 Перше завдання: залишки на початок періоду</p> <p>МСА 520 Аналітичні процедури</p> <p>МСА 530 Аудиторська вибірка та інші процедури тестування</p> <p>МСА 540 Аудиторська перевірка облікових оцінок</p> <p>МСА 545 Аудит оцінок за справедливою вартістю та розкриття інформації</p> <p>МСА 550 Зв'язані сторони</p> <p>МСА 560 Подальші події</p> <p>МСА 570 Безперервність</p> <p>МСА 580 Пояснення управлінського персоналу</p>	<p>Аудиторські докази (11)</p> <p>МСА 500 Аудиторські докази</p> <p>МСА 501 Аудиторські докази – додаткові міркування щодо відібраних елементів</p> <p>МСА 505 Зовнішні підтвердження</p> <p>МСА 510 Перші завдання з аудиту - залишки на початок періоду</p> <p>МСА 520 Аналітичні процедури</p> <p>МСА 530 Аудиторська вибірка</p> <p>МСА 540 Аудит облікових оцінок, у тому числі облікових оцінок за справедливою вартістю, та пов'язані з ними розкриття інформації</p> <p>МСА 550 Пов'язані сторони</p> <p>МСА 560 Подальші події</p> <p>МСА 570 Безперервність</p> <p>МСА 580 Письмові запевнення</p>
<p>Використання роботи інших фахівців (3)</p> <p>МСА 600 Використання роботи іншого аудитора</p> <p>МСА 610 Розгляд роботи внутрішнього аудиту</p> <p>МСА 620 Використання роботи експерта</p>	<p>Використання роботи інших фахівців (3)</p> <p>МСА 600 Особливі міркування – аудити фінансової звітності групи (включаючи роботу аудиторів компонентів)</p> <p>МСА 610 Використання роботи внутрішніх аудиторів</p> <p>МСА 620 Використання роботи експерта аудитора</p>
<p>Аудиторські висновки та звітність (4)</p> <p>МСА 700 Аудиторський висновок про фінансову звітність</p> <p>МСА 701 Модифікація висновку незалежного аудитора</p> <p>МСА 710 Порівняльні дані</p> <p>МСА 720 Інша інформація в документах, що містять перевірені фінансові звіти</p>	<p>Аудиторські висновки та звітність (5)</p> <p>МСА 700 Формулювання думки та надання звіту щодо фінансової звітності</p> <p>МСА 705 Модифікації думки у звіті незалежного аудитора</p> <p>МСА 706 Пояснювальні параграфи та параграфи з інших питань у звіті незалежного аудитора</p> <p>МСА 710 Порівняльна інформація – відповідні показники і порівняльна фінансова звітність</p> <p>МСА 720 Відповідальність аудитора щодо іншої інформації в документах, що містять перевірену аудитором фінансову звітність</p>
<p>Спеціалізовані сфери (1)</p> <p>МСА 800 Аудиторський висновок при виконанні завдань з аудиту спеціального призначення</p>	<p>Спеціалізовані сфери (3)</p> <p>МСА 800 Особливі міркування – аудити фінансової звітності, складеної відповідно до концептуальних основ спеціального призначення</p> <p>МСА 805 Особливі міркування – аудити окремих фінансових звітів та певних елементів, рахунків або статей фінансового звіту</p> <p>МСА 810 Завдання з надання звіту щодо узагальненої фінансової звітності</p>

Таким чином, в Україні, якщо використовувати термінологію авторів дослідження з Університету Дуйсбург-Ессен [7], крім ефекту поліпшення зрозумілості, додається ефект відповідності МСА. За рахунок виникнення лагу стандартів застосування МСА поліпшеної зрозумілості відразу справило два ефекти і, як результат, глибина змін на процес аудиту оновлених стандартів в Україні була більшою (точніше цей процес іще триває, тому є більшою), ніж у тих юрисдикціях, які не мали лагу стандартів в частині відповіднос-

ті МСА. Відповідно і величина впливу оновлених стандартів на природу та масштаб аудиторських процедур на вартість аудиторських послуг буде вищою. Так, як підрахував регулятор з обліку та аудиту Великобританії – Комітет з фінансової звітності (*The Financial Reporting Council*) – вплив оновлених МСА на вартість аудиту в Великобританії для малих та середніх підприємства становить 13,9%, для публічних компаній – 5,0% (табл. 5).

Вплив оновлених МСА на вартість аудиту, % [5,с.9]

Показники	Аудит малих та середніх підприємств	Аудит підприємств, акції яких розміщені на біржі та великих підприємств
Середнє збільшення повторюваних витрат при аудиті окремого підприємства	+9,60	+1,90
Середній вплив оновленого МСА 600 на аудит груп	+0,50	+3,00
Разом повторюваних витрат при аудиті групи	+10,10	+4,90
Середнє збільшення неповторюваних витрат за один рік	+3,80	+0,10
Загалом витрати за один рік	+13,90	+5,00

В Україні з урахуванням більшого обсягу змін, відповідно і зміни вартості аудиту будуть більшими. Проте, важко визначити точно, величину такого доважку для України через існування лагу стандартів аудиту. Єдине, що можна точно сказати, що такий доважок для України існує і викликаний він наявністю лагу стандартів у частині відповідності МСА.

Висновки. Таким чином, в Україні до введення МСА після завершення проекту поліпшення зрозумілості лаг стандартів становив близько 5 років, при тому, що на глобальному рівні аналогічний показник дорівнює 1-2 роки. За рахунок існування такого лагу стандартів аудиту унаслідок запровадження МСА поліпшеної зрозумілості зміни до процесу аудиту в Україні були набагато суттєвіші, за їх обсяг на глобальному рівні (або в тих юрисдикціях, що не мали ефекту відповідності МСА). До ефекту поліпшення зрозумілості (який є скрізь, навіть у тих юрисдикціях, що застосовуються МСА напряму) в Україні додався ефект відповідності МСА. Отже, ефект змін від запровадження МСА в Україні відрізнявся від такого самого ефекту на глобальному рівні саме на обсяг ефекту невідповідності МСА, якщо вирахувати його математично, то це приблизно три роки. За рахунок виникнення лагу стандартів застосування МСА поліпшеної зрозумілості відразу справило два ефекти і, як результат, глибина змін на процес аудиту оновлених стандартів в Україні була глибше, ніж у тих юрисдикціях, які не

мали лагу стандартів на момент введення оновлених МСА. В той час, як на глобальному рівні за результатами появи оновлених МСА був один новий стандарт, в Україні маємо шість нових стандартів. Те саме стосується кількості вимог, в уже існуючих стандартах, які зазнали перегляду. Вважаємо, що лаг стандартів в частині відповідності МСА можна усунути шляхом налагодження в Україні процесу моніторингу, аналізу, перекладу МСА та включення МСА в національні стандарти. На сьогодні Україна не має лагу стандартів аудиту: стандарти аудиту, які використовуються в Україні є найсучаснішою їх версією, розробленою РМСАНВ. Однак на сьогодні РМСАНВ уже ухвалила два оновлених стандарти: 315 «Ідентифікація та оцінка ризиків суттєвих викривлень через розуміння суб'єкта господарювання та його середовища» та 610 «Використання роботи внутрішніх аудиторів», чинні для аудитів фінансової звітності за періоди, що починаються з 15 грудня 2013 р. або пізніше. В активній розробці на разі знаходяться зміни до МСА 700 «Формулювання думки та надання звіту щодо фінансової звітності» та 720 «Відповідальність аудитора щодо іншої інформації в документах, що містять перевірену аудитором фінансову звітність». Лакмусовим папірцем для України щодо дотримання процесу постійного моніторингу, перекладу та впровадження МСА будуть самі підходи щодо часу та способу включення згаданих оновлених стандартів у правове поле України.

Список використаної літератури:

1. Міжнародні стандарти аудиту, надання впевненості та етики: видання 2006 року / Пер. з англ. мови О.В. Селезньов, О.Л. Ольховікова, О.В. Гик, Т.Ц. Шарашидзе, Л.Й. Юрківська, С.О. Куліков. – К.: ТОВ «ІАМЦ АУ «СТАТУС», 2006. – 1152 с.
2. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг: видання 2010 року, частина 1 / Пер. з англ.: Ольховікова О.Л., Селезньов О.В., Зєніна О.О., Гик О.В., Біндер С.Г. – К.: Фенікс, 2011. – 842 с.
3. Про застосування Міжнародних стандартів аудиту видання 2006 року: Рішення Аудиторської палати України № 168/7 від 30.11.2006 р. [Електронний ресурс] // Аудиторська палата України. – Режим доступу: <http://apu.com.ua/msa>. - Останнє звернення: 2013. – назва з екрана.
4. Про застосування стандартів аудиту: Рішення Аудиторської палати України № 229/7 від 31.03.2011р. [Електронний ресурс] // Аудиторська палата України. – Режим доступу: <http://apu.com.ua/msa>. - Останнє звернення: 2013. – назва з екрана.
5. Consultation On Whether UK And Irish Auditing Standards Should Be Updated For The New International Auditing Standards [Electronic resource] // The Financial Reporting Council. - Mode of access: WWW.URL: <http://www.frc.org.uk/getattachment/352a2690-db09-4c4d-823c-f42cbc649c11/Consultation->

Paper-Consultation-on-whether-UK-and.aspx. - Last access: 2013. – Title from the screen.

6. David Morris Should You Care About The IAASB Clarity Project? // Financial Executive. Jun2007, Vol. 23 Issue 5, p. 14-15.

7. Evaluation of the Possible Adoption of International Standards on Auditing (ISAs) in the EU. Final Report. 12/06/2009. Contractor: University of Duisburg-Essen [Electronic resource] // European Commission. - Mode of access: WWW.URL: http://ec.europa.eu/internal_market/auditing/docs/ias/study2009/report_en.pdf. - Last access: 2013. – Title from the screen.

8. Fraser P. Nicholas A single set of worldwide auditing standards: The road is long ... // International Journal of Disclosure and Governance (2010) 7, pp. 298–309

9. Handbook Of International Quality Control, Auditing, Review, Other Assurance, And Related Services Pronouncements 2010 edition Part 1. - New York, NY, USA: International Federation of Accountants, 2010. - 806 p.

10. Humphrey Christopher, Loft Anne The Complex World of International Auditing Regulation <http://www.qfinance.com/contentFiles/QF02/g1xtn5q6/12/0/the-complex-world-of-international-auditing-regulation.pdf> [Electronic resource] // QFinance. - Mode of access: WWW.URL: <http://www.qfinance.com/contentFiles/QF02/g1xtn5q6/12/0/the-complex-world-of-international-auditing-regulation.pdf>. - Last access: 2013. – Title from the screen.

11. Ian Dennis 'Clarity' Begins at Home: An Examination of the Conceptual Underpinnings of the IAASB's Clarity Project // International Journal of Auditing November 2010 Volume 14, Issue 3, pages 294–319

12. Moores, Joanne Welcome focus on auditing standards // Chartered Accountants Journal, Dec2005, Vol. 84 Issue 11, p. 30-32.

13. Morris, Jan Taylor; Thomas, C. William Clarified Auditing Standards: The Quiet Revolution // Journal of Accountancy. Jun2011, Vol. 211 Issue 6, pp. 24-28

14. Niall Walsh Clarified ISAs. Auditing Standards are Changing Again // Accountancy Ireland. - October 2009. - Vol.41. - No.5. - p. 22-24

15. Roger Simnett A Critique of the International Auditing and Assurance Standards Board // Australian Accounting Review July 2007 Volume 17, Issue 42, pages 28–36

В статті досліджено вплив оновлених МСА після завершення проекту підвищення прозорості на процес аудита в глобальному і національному вимірах. Доказано, що в Україні в результаті прийняття оновлених МСА за счет існування більшого, ніж глобальний на три роки лага стандартів, який повлек за собою існування, наряду з ефектом удосконалення, ефекта несоответствия МСА, відбулися більш глибокі по порівнянню з глобальними, зміни в процесі аудита.

The present paper scrutinizes the impact of clarified ISA's on audit process on two levels: the global and the national one. The former refers to changes in ISA's as issued by IAASB, the latter means the difference between new clarified standards and those being in use in Ukraine before then. It is proved that in Ukraine after the adoption of clarified IAS's due to the larger lag of standards, which caused existence alongside with the clarity effect so called ISA compliance effect, changes in the audit process were deeper than globally.

Дата надходження до редакції: 21.04.2013

Рецензент: д.е.н., професор Михайлова Л.І.

УДК 347.27

СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА ІНСТРУМЕНТИ ІПОТЕЧНОГО КРЕДИТУВАННЯ У БАНКІВСЬКІЙ ПРАКТИЦІ

М. М. Геско, к.е.н., доцент

Д. В. Устик

Сумський національний аграрний університет

У роботі проведений аналіз сучасних технологій та інструментів іпотечного кредитування, що можуть застосовуватися у вітчизняній практиці з урахуванням закордонного досвіду.

Ключові слова: іпотечне кредитування, технології та інструменти, банківська установа, ануїтет.